

Osim umjetnosti, Rudolf II davao je veliko značenje i znanosti, osobito alkemiji i astronomiji. Tako su se u njegovoj službi našli velikani poput Tycha Brahea i Johanna Keplera. O živoj istraživačkoj djelatnosti govore nam osobito sprave iz vlasništva Erasmusa Habermela, ali i brojne knjige s ovog područja kao i stručni nacrti. Zanimanje posjetilaca izazvala je i zbirka raznovrsno oblikovanih satova. Ne smije nas začuditi da je prirodi i umjetnosti pejzaža posvećena posebna dvorana, jer je gotovo sve na Rudolfovu dvoru bilo organizirano tako da predočava model univerzalne prirode. Tome pripadaju i minuciozni radovi Jorisa Hoefnagela i Hansa Hoffmanna. Životinjski i biljni svijet po karakteru između znanstvene opservacije i simbola. Potom su tu i nizozemska strujanja u zapisima o prirodi Roelanta Saveryja i Pietera Stevensa.

Dvije slijedeće dvorane (XII, XIII) pregrađene su svijetlim panoima i pretvorene u veliku galeriju dvorskog slikarstva. Rudolf II bio je posebno vezan za svoje umjetnike, omogućavao im je idealan prostor za rad, ali je sudjelovao i u samom procesu stvaranja, sugerirajući teme, mahom erotske, ali i obrazovne. Visoko kvalitetna djela B. Sprangera, H. v. Aachena, J. Heintza Starijeg, M. Gundelacha i D. de Quade van Ravesteyna upravo govore u prilog mišljenju Olofa Larssona da je riječ o stilu između manirizma i baroka koji svoje oblikovne principe crpi iz talijanskog manirizma, ali i nizozemskog realizma. Osim toga, mnoštvo crteža potvrđuje znano Rudolfovo razumijevanje i visoko vrednovanje ove likovne vrste.

Napokon, u posljednjoj dvorani u staklenim vitrinama izloženi su odabrani predmeti iz Rudolfove zbirke umjetničkog obrta. I premda smo ih susretali unutar mnogobrojnih bečkih zbirki ili posebnih izložaba, još uvijek nas zabljesne i iznenadi finoća i majstorstvi Misonijevih obrada dragog kamena, Castruccijeve intarzirane škrinje ili Vianenovi bogati radovi u srebru.

Kako prirodnog ophoda nema, moramo se iznova vraćati videnim prostorima i tako je omogućeno ponovno zastavljanje kraj eksponata koji našem opsegu znanja i razmišljanja mogu najviše govoriti. Interes koji je probuden zado-

voljit će se i u preostalim izložbenim prostorima Kunsthistorisches Museuma, jer su objekti, povezani s rudolfijanskom kulturom i umjetnošću, posebno označeni. Daljnje zanimanje iscrpst će se u mnoštvu prigodnih publikacija, a ponajviše u bogatom katalogu koji u potpunosti korespondira s izložbom, krajnje pažljivo izvedenom i osmišljenom kao, ponešto trijezan, ali sveobuhvatan pogled na kulturu i umjetnost na dvoru Rudolfa II.

Žarka Vujić

In memoriam Željka Markovčić

(1933–1988)

Na pročelju zgrade Muzeja grada Zagreba u Opatičkoj ulici 20, posljednjih je dana prošle 1988. godine ponovno bila izvješena zločinna crna zastava. Tek je prošlo nekoliko godina kako smo se zauvijek oprostili od doživotnog počasnog direktora dr. Franje Buntaka, a sada nas je neočekivano napustila još jedna draga osoba, kolega i prijatelj, profesor Željka Markovčić.

O vrijednosti pojedinaca, nažalost, gotovo uvijek počinjemo razmišljati tek kada fizički nestanu iz naše sredine, kada napuste naše uske svaki-danjske vidokruge, kada pređu granicu obilježenu dostojanstvom smrti.

To tim više vrijedi za ljude koji nisu nikada nastojali da se istaknu, koji se nisu ni hvalili, ni očekivali pohvale, koji su svoje radne i životne obaveze prihvaćali bez pogovora i obavljali ih samozatajno i s ljubavlju. Željka Markovčić bila je upravo takav čovjek. Njezin predan trinaestogodišnji pedagoški rad u Muzeju grada Zagreba ostao je – nažalost djelomice i našom krivicom – nezabilježen u stručnoj literaturi, ali je – uvjereni smo – ostao trajno zabilježen u tisućama srdaca malih Zagrepčana i svih onih koje je provela muzejskim postavom.

Za neke buduće istraživače koji će pisati o razvitku muzeja u Hrvatskoj, osobito za one čija će pažnja biti usmjerena na razvitak Muzeja grada Zagreba, ime profesorice Željke Markovčić bit će nužno povezano uz početke moderne muzejske pedagogije u nas. U našem je Muzeju bila prvi, a u Hrvatskoj jedan od prvih muzejskih pedagoga. Pripadala je onome malobrojnom krugu stručnjaka koji su, uvodeći nove metode pedagoškog rada, istovremeno bili i pobornici ideja o novoj ulozi muzeja u suvremenom svijetu.

Zahvaljujući njezinim nesumnjivo izuzetnim animatorskim sposobnostima, znala je tisućama muzejskih posjetilaca, bez obzira na uzrast, razgledavanje muzeja pretvoriti u svojevrсни doživljaj. Nepogre-

šivo je znala procijeniti na koji način treba bogatu i zanimljivu povijest Zagreba približiti ne samo djeci i omladini već i odraslima. Pomagalo joj je pritom bogato andragoško iskustvo koje je stekla radeći, prije dolaska u naš Muzej, u Radničkom narodnom sveučilištu »Moša Pijade«. Imala je sposobnost da, bez obzira na predznanje, probudi radoznalost posjetilaca i da onda na taj probudeni interes nenametljivo nadogradi nova saznanja.

Nastojala je, također, da Muzej grada Zagreba ne bude samo mjesto za jednokratni posjet već da postane malo kulturno središte i okupljalište prijatelja Muzeja i prijatelja Zagreba. Bili smo, a danas smo sve više svjesni da je u brojnim aktivnostima Muzeja grada Zagreba uvijek bio prisutan i znatan doprinos naše drage, nikad zaboravljene Željke. •

Vanda Ladović